

Bijnamen in Ommen

Jan Brouwer, Henk van Elburg

Hendrik van Elburg, "De Schipper", is van 1902 en heeft nog een uitstekend geheugen. In zijn bungalow aan De Schammelte vertelt hij over mensen, die vaak al lang "uit de tijd" zijn, over personen, die behalve over een eigen naam, nog beschikten over een bijnaam. Over die bijnamen weet Hendrik soms wél en soms geen nadere bijzonderheden te vertellen, terwijl de gedachten dikwijls verder afdwalen..... Hendrik begint bij zijn eigen familie. En omdat hij nog zo fraai in "de landstaale" kan praten, laten we hem, zoveel mogelijk zélf aan het woord. Naar zijn zeggen leerde hij de bijnamen al vanaf zijn vroege jeugd. Bijnamen leiden vaak een hardnekkig leven, dus misschien komt een en ander u nog wel bekend voor.

"Ik bin eigenlek Mieten-Henderk, nét zo as mien gro'va. Miet was Merie, noar mien gro'va zien moe. In die tied was 't allemoal Mieten-Gait, Mieten-Diene enzovoorts. 'n Olden Stien an de Markt, ók 'n schipper, zag mie, toen 'k zon hendige jonge ware, op de boot en riep: "Zo, d'r is weer 'n Mieten-Henderk an boord!" De familie Van Elburg woonde aan het Vrijthof. Ernaast, had slager Sam de Haas z'n bedrijf. "'t Veurhuus was gewoon 'n boerenkökken, 't was niet bewoond. Sam had doar 'n honnegparse stoan, nét zo iene aw in de Oldheidkamer hebt. Hij parsen veur de boeren de honneg uut en ik dènke det de was dan veur úm was. In de schure hongen van die ronde köpperen bekkens en doar gunk de was in, met dooje bi'jen en stro en alles. Det stokken 'e op töt 't an de kok kwaamp en dan scheppen 'e de rommel d'r boavenof. As 'n pröttel of'ekoeld was, had 'e zon ronde koeke van donkerbroene was."

Weer een huis verderop, waar later de fietsenbewaarkaats van de openbare school was, woonden de twee gebroeders Van Essen. Van bijnamen kan Hendrik zich niets herinneren. Daarvoor in de plaats wél veel andere dingen, bijvoorbeeld wetenswaardigheden over de kostwinning van de joodse broers Nathan en Salomon. Hendrik: "Salomon kon wratten wegkiesen. Zie zeiden in Ommen: "Aj 'n hoop wratten hebt, möt Salomon d'r noar kieken en dan goat ze wier weg....." Nathan en Salomon waren vilders en handelden wat in lompen. Bovendien verkochten ze "boajen goed". De broers hadden een hondenskar met drie grote trekhonden ervoor en met die combinatie gingen ze de boer op. "In 't veurjoar wodden d'r 'n hoop jonge geiten geboren en dan kochen zie de bukkies op. Die slachten ze veur de vellegies, die ze op de zolder te dreugen hongen. 't Vleis voerden ze an de honden. As t'r 'n peerd dood was, wodden 't op de boerderieje 'evild. Nathan en Salomon hadden 't vel en de rest gunk de grond in. Nathan, die ongetrouwd was, kwam vake bie oons. 'k Weet niet meer wat veur jeuds fees' ze dan hadden, dan was t'r 'n plaanke op twee stoelen en doar stonden 'n heleboel keersen op. Dan kwam Nathan en den zei teeng oons: "Jongs, kom ie nog even lichies kieken?" Zie hadden d'r thuus 'n groten kolomkachel, stokten holt en törf. En dan was 't: "Jongs, woj nog 'n paar eerappel hebben?" Dan deden ze wat eerappel in de assela, de kachel even goed oppörken, zodet t'r hete asse in kwaamp. Dan smoerden die doarin gaar en det vonden wie nog lakker ok! Mar dan zei Nathan: "Ie möt t'r zélf maar even 'n paar kriegen." Zie hadden 'n keldertie oonder de beddesteejen en dan gungen wie doar 'n paar eerappel uuthalen en dan leepen oe de rotten oaver de vingers hen! En det vunden wie helemoal niet arg! Doar waren wie an gewoon, want 't wemelden doar van de rotten. Det kwam deur die vellen en botten netuurlek. Zie hadden beddesteejen met die gruune gerdienen d'r veur, met die ballegies d'r an. Ie wilt 't nie geleuven, mar die rotten leupen zó teeng die gerdienen op!"

Naast Nathan en Salomon, die een ziekelijke vrouw had, woonde Kothuis: "Bats van de Hondemot. Ik heb zien moeder nog 'ekend. Den woonden in de steege aj vanof de garage op de karke ankiect. Det was Hondemots-Diene. Doar hadden ze 'n groten mangel. Ik bin d'r vake met mien moe en gropmoe 'ewest. Dan brachen ze 't wasgoed d'r hen en det wodden doar 'emangeld. 't Was t'r zo donker as ik weet niet wat. Völle later hek 'eheard det t'r tussen Roalte en Wi'je 'n wetering was die Hondemotswetering heetten. Kan bés det ze doar weg kwammen.

Teengover Bats van de Hondemot woonden Jans Achter. Ik wete nie of det 'n biename of zien eing name was. 't Was 'n hendig kereltie, boerenarbeider 'ewest of zo wat. Hij was as koloniaal in Indië 'ewest en dan gunk 'e dinsdags noar de markt hen. Dan kwam 'e wier, de pette op ien oor, 'n besten borrel op. Dan zeiden wiele: "Jans, proat nog 's wat Maleis!" En dan zei 'e: "Kassie kombalie laksumme loerum." Die vrouwe was Voswolters-Jenne. Verder op wonden heur breur Voswolters-Dieks. Woor noe de Julianastroate is, woonden meester Munneke van de christeleke schoele, det was "Hanewakker", volgens de schoeljongen. Bie de schoele an 'n Vri'jthof langs, nét t'r veurbie, woor noe de stroate is, wonden 'n olde vrouw Kroamer. Det was Poetse-Jennegie, 'n weduwvrouwe. Dan wonden d'r Kottier, later Luttikhof. Luttikhof neumden ze De Sluuter. Zien moe hietten De Sluuterinne."

Lees ook deel 2 van "bijnamen in Ommen"